

**TRETJE NACIONALNO POROČILO
REPUBLIKE SLOVENIJE ZA UNIVERZALNI
PERIODIČNI PREGLED**

Ljubljana, JUNIJ 2019

I UVOD

Republika Slovenija (v nadaljnjem besedilu: Slovenija) je junija 2017 Uradu visoke komisarke ZN za človekove pravice predložila prostovoljno vmesno poročilo o izvajanju sprejetih priporočil iz drugega kroga univerzalnega periodičnega pregleda. O izvajanju priporočil so bile redno obveščane Medresorska komisija za človekove pravice in nevladne organizacije.

Priprave na tretji pregled v univerzalnem periodičnem pregledu smo začeli jeseni 2018. Poročilo je bilo pripravljeno v sodelovanju s pristojnimi ministrstvi in vladnimi službami v koordinaciji Ministrstva za zunanje zadeve. Osnutek poročila je potrdila Medresorska komisija za človekove pravice. Vlada ga je sprejela 20. 6. 2019.

Med pripravo poročila smo univerzalni periodični pregled in slovenske priprave na nacionalni pregled predstavljali nevladnim organizacijam, varuhu človekovih pravic in zagovorniku načela enakosti ter se z njimi tudi posvetovali.

II IZVAJANJE PRIPOROČIL PREJŠNJIH PREGLEDOV

V tem poglavju navajamo informacije o izvajanju priporočil, ki jih je Vlada sprejela. Navedena priporočila so označena enako kot v 115. odstavku poročila o drugem pregledu Republike Slovenije (št. dokumenta A/HRC/28/15).

II.1 MEDNARODNE OBVEZNOSTI

(priporočila št. 1–5, 14–16, 18, 43, 133)

Slovenija je od prejšnjega pregleda ratificirala **Konvencijo Sveta Evrope o preprečevanju nasilja nad ženskami in nasilja v družini ter boju proti njima** (19. 12. 2014) ter **Izbirni protokol h Konvenciji o otrokovih pravicah glede postopka sporočanja kršitev** (20. 3. 2018).

Pristojno ministrstvo pripravlja analizo in oceno posledic ratifikacije **Mednarodne konvencije za zaščito vseh oseb pred prisilnim izginotjem**. Izhodiščne analize kažejo, da bi ta najverjetneje zahtevala zakonodajne spremembe materialnih in procesnih določb slovenske kazenske zakonodaje.

Varstvene določbe **Konvencije št. 189 Mednarodne organizacije dela o dostojnem delu za delavce v gospodinjstvu** so zajete in uveljavljene v nacionalni zakonodaji. Delavci, zaposleni v gospodinjstvu, so obravnavani enako kot drugi delavci. Za vse delavce veljajo relevantna ustavna določila, delovnoppravna zakonodaja (Zakon o delovnih razmerjih) in predpisi s področja varnosti in zdravja pri delu, socialne varnosti, določila Zakona o minimalni plači ter drugi predpisi.

Postopki glede ratifikacije **Izbirnega protokola k Mednarodnemu paktu o ekonomskih, socialnih in kulturnih pravicah ter sprememb 8. člena Mednarodne konvencije o odpravi vseh oblik rasne diskriminacije** še potekajo.

Prizadevamo si za redno izpolnjevanje obveznosti poročanja pogodbenim telesom. Slovenija je **tretje periodično poročilo Odboru OZN za človekove pravice** oddala 6. 7. 2014; zagovarjala ga je 15. in 16. 3. 2016, s čimer je uresničila priporočilo št. 43.

II.2 INSTITUCIONALNI OKVIR VARSTVA ČLOVEKOVIH PRAVIC

(priporočila št. 22, 31–39)

Slovenija je na zakonodajni ravni izpolnila svojo zavezo za vzpostavitev **nacionalne institucije za človekove pravice s statusom A** po Pariških načelih. Državni zbor je sprejel Zakon o dopolnitvah Zakona o varuhu človekovih pravic, ki je začel veljati 14. 10. 2017. Glavni namen dopolnitve zakona je z ustrežno zakonsko pravno podlago razširiti pristojnosti instituta varuha človekovih pravic na način, ki mu bo omogočil izvajanje vseh mednarodnih načel in posledično pridobitev statusa A po Pariških načelih o statusu državnih institucij za človekove pravice iz leta 1993. Varuh človekovih pravic je že zaprosil za pridobitev statusa A.

Z novelo dobiva varuh dodatne systemske naloge in dodatna finančna sredstva za njihovo izvajanje. Predvidenih je tudi sedem dodatnih zaposlitev do leta 2020. Ustanovljena sta bila Svet za človekove pravice in Center za človekove pravice. Od 2018 v Uradu varuha človekovih pravic delujejo tudi zagovorniki otrok.ⁱ

Na podlagi Zakona o varstvu pred diskriminacijoⁱⁱ je bil oktobra 2016 ustanovljen nacionalni organ za enakost – **zagovornik načela enakosti**. Ta deluje v zvezi z vsemi osebnimi okoliščinami, na podlagi katerih je prepovedana diskriminacija na vseh področjih družbenega življenja. Zakonsko določene naloge in pristojnosti izvršuje na sistemski in individualni ravni.ⁱⁱⁱ V letu 2019 so mu bila zagotovljena zadostna finančna sredstva, ki mu omogočajo razvoj zmogljivosti za izvajanje širokega nabora zakonsko določenih nalog in pristojnosti.

II.3 NEDISKRIMINACIJA

(priporočila št. 44–58, 62, 63, 65, 66, 68, 69, 74, 76, 78–81, 85, 90, 92, 93, 98)

Slovenija **varstvo pred diskriminacijo** zagotavlja z ustavo in z Zakonom o varstvu pred diskriminacijo.^{iv} Vlada si prizadeva za izvajanje ukrepov, ki prispevajo k odpravi diskriminacije, ter za ozaveščanje.

Vzpostavitev instituta zagovornika načela enakosti kot nacionalnega organa za enakost in zagotovitev osnovnih pogojev za njegovo delovanje je pomemben korak naprej na področju

varstva pred diskriminacijo in spodbujanja enakosti. Zagovornik je v letnih poročilih v letih 2017 in 2018 opozoril na ključne izzive na področju nediskriminacije. V 2017 je izvedel prvo celovito raziskavo o dojemanju diskriminacije v slovenski javnosti. Od 2019 izvaja terenske obiske regij, kjer se srečuje z deležniki. S tem se širi neposredno ozaveščanje javnosti o nediskriminaciji po vsej državi. V letu 2018 je zagovornik obravnaval 223 posamičnih zadev (130 prenesenih iz prejšnjih let, 93 novih). Zaključenih je bilo 149, preostalih 74 zadev pa je bilo prenesenih v naslednje leto. V letu 2018 je Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti objavilo javni razpis za **izboljšanje ozaveščenosti in usposobljenosti nevladnih organizacij** o pomenu enakopravnosti in krepitvi enakosti, razumevanju in preprečevanju diskriminacije ter o možnostih varstva pred diskriminacijo najbolj izpostavljenih skupin v Sloveniji. Od februarja 2019 potekata projekt za ozaveščanje o diskriminaciji in projekt o diskriminaciji invalidnih oseb.

Sovražni govor in dejanja so v Sloveniji kazniva dejanja po 297. členu Kazenskega zakonika.^v Posebno pozornost namenjamo ozaveščanju družbe in odzivanju zoper nestrpnost.^{vi} Svoboda izražanja je zagotovljena z ustavo. Vlada se zavzema za ničelno toleranco do morebitnega sovražnega govora in od vseh državnih organov pričakuje, da bodo izvajali svoje naloge v skladu z ustavo in zakoni.

Slovenija je leta 2016 sprejela **Zakon o partnerski zvezi**, ki zakonsko zvezo heteroseksualnih parov izenačuje s partnersko zvezo homoseksualnih parov na vseh življenjskih področjih, razen glede oploditve z biomedicinsko pomočjo in skupne posvojitve otrok.

Ukrepi za odpravo diskriminacije pripadnikov nekaterih skupin so predstavljeni v poglavjih II.6–II.11.

II.4 POLITIČNE IN DRŽAVLJANSKE PRAVICE

(priporočila št. 64, 73, 97, 103, 128–130, 134, 149)

V Sloveniji so politične in državljanske pravice zagotovljene z ustavo. Posamezna področja ureja predmetna zakonodaja. Prizadevamo si, da so politične in državljanske pravice prebivalcev Slovenije udejanjane prek zakonodaje in z drugimi ukrepi.

V Sloveniji je **varstvo pred vmešavanjem v delo, ustanavljanje in vodenje sindikatov** ustrezno zagotovljeno in tudi sankcionirano. Sledimo določilom mednarodnih pogodb in področje urejamo tudi v ustavi.^{vii} Ustanavljanje in delovanje sindikatov ureja Zakon o reprezentativnosti sindikatov. Njihove konkretne pristojnosti, delovanje ter varstvo sindikalnih zaupnikov izhajajo iz Zakona o delovnih razmerjih. Oba zakona urejata tudi sodno varstvo. Za odločanje v kolektivnih delovnih sporih o pristojnostih sindikata v zvezi z delovnimi razmerji je pristojno delovno sodišče. To vključuje tudi morebitne posege v avtonomijo sindikata, v pravice delavcev do svobodnega včlanjevanja v sindikalne

organizacije in v pristojnosti, ki jih ima sindikat v zvezi s svojimi člani. Kršitev sindikalnih pravic je skladno z 200. členom Kazenskega zakonika kaznivo dejanje zoper delovno razmerje in socialno varnost.

Slovenija zagotavlja **versko svobodo** v skladu z mednarodnimi sporazumi, ustavo in Zakonom o verski svobodi.^{viii} Na Ministrstvu za kulturo (Uradu za verske skupnosti) je sedež Sveta Vlade RS za versko svobodo. Svet od leta 2015 naprej zagotavlja posebno institucionalizirano obliko odprtega in preglednega dialoga med najvišjim organom izvršne oblasti in verskimi skupnostmi na področju verske svobode.

Sodno reševanje zadev v razumnem roku je pretežno zagotovljeno in ni več sistemski problem.^{ix} Sodni svet in Državnotožilski svet sta v letu 2015 sprejela **kodeksa etike** in oblikovala komisiji za etiko in integriteto.^x

Ukrepi za spoštovanje in udejanjanje političnih in državljskih pravic pripadnikov nekaterih skupin so predstavljeni v poglavjih II.6–II.11.

II.5 EKONOMSKE, SOCIALNE IN KULTURNE PRAVICE

(priporočila št. 24, 25, 29, 30, 57, 67, 72, 75, 79, 81, 101, 135 -143, 149)

Slovenija si prizadeva, da bi prebivalcem zagotavljala spoštovanje in udejanjanje vseh ekonomskih, socialnih in kulturnih pravic.

Od zadnjega pregleda 2014 je bilo sprejetih več ukrepov za **zmanjševanje stopnje revščine in socialne izključenosti**.^{xi} Odpravljeni so bili varčevalni ukrepi, sprejeti med recesijo. Hkrati so bili sprejeti nekateri ukrepi za večjo socialno vključenost najbolj ranljivih kategorij oseb. Od 2014 vsako leto zniževanje stopnje tveganja revščine in socialne izključenosti. Po zadnjih statističnih podatkih je bila v letu 2017 stopnja tveganja revščine 13,3 %.^{xii}

V letu 2018 se je povečal **osnovni znesek minimalnega dohodka**. Razširil se je tudi krog upravičencev do obeh socialnih transferjev. Sprememba Zakona o minimalni plači iz 2018 določa postopen dvig minimalne plače od 1. 1. 2019 dalje. Pričakujemo, da bo to pozitivno vplivalo na zmanjšanje stopnje revščine in dvig razpoložljivega dohodka.

Od 2014 se izvaja **Jamstvo za mlade** z ukrepi, ki omogočajo hitrejši prehod mladih na trg dela. Število brezposelnih mladih se od aprila 2015 postopoma zmanjšuje.

Prizadevamo si tudi za **izboljšanje položaja starejših**, saj je zlasti visoko stopnjo revščine zaznati prav pri starejših enočlanskih gospodinjstvih. Od leta 2016 za usklajevanje pokojnin varčevalni ukrepi ne veljajo več. V letu 2018 so se pokojnine uskladile celo dvakrat, in sicer januarja po sistemskem zakonu in v aprilu še izredno. Sistemski zakon določa tudi minimalno pokojnino za polno delovno dobo. V letu 2019 je poleg redne sistemske uskladitve pokojnin

za 2,7 %, ki je bila izvedena v februarju, predvidena izredna uskladitev pokojnin, katere višina bo odvisna od gospodarske rasti v letu 2018. V letih 2017 in 2018 so vsi upokojenci prejeli še letni dodatek. V letu 2019 se bo ta izplačal vsem upokojencem v petih različnih zneskih, ki bodo višji v primerjavi z letom poprej.

Z novelo Zakona o socialnovarstvenih prejemkih so bili s februarjem 2017 odpravljene zaznambe na nepremičninah in vračilo prejete pomoči za prejemnike varstvenega dodatka in denarne socialne pomoči v primerih, ko ima posameznik ali družina v lasti stanovanje ali stanovanjsko hišo v vrednosti do 120.000 evrov. Od te spremembe se je krog upravičencev do varstvenega dodatka povečal za več kot 6000 prejemnikov, najbolj med upravičenci v višjih starostnih razredih, in sicer od 66 do vključno 79 let (60-odstotna rast) in v najvišjem starostnem razredu nad 79 let (77-odstotna rast).

Slovenija še naprej zagotavlja **dostop do zdravstvenega varstva** za vse prebivalstvo. V letu 2018 je bil sprejet **nacionalni program za duševno zdravje**, Resolucija o nacionalnem programu duševnega zdravja 2018–2028, ki posebno pozornost namenja problemu samomora.^{xiii} Pripravljajo se tudi spremembe Zakona o duševnem zdravju. Po večletnih prizadevanjih je bil 19. 2. 2019 na Univerzitetni psihiatrični kliniki Ljubljana odprt varovani oddelek za intenzivno psihiatrično obravnavo otrok in mladostnikov, ki bo zadostil potrebam vse države.

V času od zadnjega pregleda je bila v Sloveniji okrepljena **pravna zaščita pred prisilnimi izselitvami** in izgubo bivališča.^{xiv} Na podlagi novele Zakona o izvršbi in zavarovanju iz leta 2018 pri izvršbah nizkih vrednosti na nepremičnini, ki je dolžnikov dom, sodišča obvestijo center za socialno delo. Ta začne izvajati socialnovarstvene storitve za odpravo socialnih stisk in težav. Poleg tega sodišča v teh primerih sama po uradni dolžnosti preverijo, ali ima dolžnik drugo premoženje, nad katerim je mogoča izvršba, ki bi bila glede na višino dolga bolj sorazmerna. Nova ureditev prinaša še možnost dodatnega odloga izvršbe o katerem lahko sodišče odloči po uradni dolžnosti ali na predlog Centra za socialno delo, če je bivanjski položaj dolžnika zaradi takojšnje izvršbe resno ogrožen.

Stanovanjski zakon, ki ureja stanovanjska najemna razmerja, določa krivdne odpovedne razloge za odpoved najemne pogodbe za stanovanje. Te lastnik ne more odpovedati s tožbo, če pred tem ni pisno opozoril najemnika, ki krši najemno pogodbo.

V Sloveniji je vsem prebivalcem zagotovljen **dostop do pitne vode** pod enakimi pogoji.^{xv} Tako je 25. 11. 2016 začel veljati ustavni zakon, s katerim je bila pravica do pitne vode zapisana v slovensko ustavo. Ustanovljena je bila medresorska delovna skupina za uskladitev zakonodaje z **zapisom pravice do pitne vode v Ustavo Republike Slovenije**, ki jo sestavljajo predstavniki pristojnih ministrstev in vladnih služb. Njena naloga je pregledati pripravljena izhodišča za spremembe zakonodaje, povezane z vsebinami iz novega 70.a člena ustave, pripraviti usmeritve za predloge sprememb posameznih predpisov, pomagati ministrstvu

pri pripravi sprememb zakonodaje ter spremljati postopke njihovega sprejemanja. Te naloge mora opraviti najpozneje do 31. 12. 2019.

V okviru **pravice do izobraževanja** namenjam o precej pozornosti **izobraževanju in usposabljanju za človekove pravice**.^{xvi} Na tem področju se policisti, strokovni delavci v vzgoji in izobraževanju, zaposleni v visokošolskih zavodih in pravosodni delavci nenehno izobražujejo na različnih usposabljanjih in tečajih, ki so namenjeni pridobivanju kompetenc za poučevanje in strokovnemu razvoju. Vidik človekovih pravic je zajet tudi v program pripravnštva, ki vključuje tudi seznanitev z vsebinami, povezanimi s spodbujanjem demokracije med študenti, s spoštovanjem človekove raznolikosti in večkulturnosti.

Slovenija pri spodbujanju izobraževanja in usposabljanja za človekove pravice še naprej dejavna v mednarodnem merilu. Nadaljevali smo izvajanje projekta Naše pravice. V obdobju 2017–2019 so v njem sodelovali otroci v Maroku, na Kosovu, v Egiptu, v Palestini, znova v Sloveniji, predstavljen pa je bil tudi v Avstraliji.

Ukrepi za spoštovanje in udeleževanje ekonomskih, socialnih in kulturnih pravic pripadnikov nekaterih skupin so predstavljeni v poglavjih II.6–II.11.

II.6 NARODNI SKUPNOSTI IN ROMSKA SKUPNOST

(priporočila št. 25, 62, 63, 69, 72–74, 78–91, 102, 139, 150–155, 158–160, 162)

Slovenija si še naprej prizadeva tudi za izboljšanje položaja Romov v državi.^{xvii} Ukrepi za preprečevanje diskriminacije **Romov**, izboljšanje njihovega položaja in večjo socialno vključenost so bili celostno vključeni v maja 2017 sprejeti Nacionalni program ukrepov Vlade za Rome za obdobje 2017–2021 (NPUR 2017–2021). Njegova temeljna cilja sta izboljšanje položaja pripadnikov romske skupnosti in pospeševanje njihovega socialnega vključevanja. Program ima osem strateških ciljev: (1) izboljšati izobrazbeno strukturo Romov, (2) zmanjšati brezposelnost med njimi, (3) preprečiti oziroma odpraviti njihovo izključenost, (4) izboljšati storitve zdravstvenega varstva, (5) izboljšati bivanjske razmere Romov, (6) spodbujati ohranjanje in razvoj kulturne, informativne in založniške dejavnosti romske skupnosti, (7) povečati ozaveščenost pripadnikov romske skupnosti in večinskega prebivalstva o pozitivnih učinkih vključevanja Romov v družbo ter (8) okrepiti dialog in sodelovanje z lokalnimi skupnostmi, kjer živijo Romi.

Uresničevanje nacionalnega programa spremlja Komisija Vlade za zaščito romske skupnosti. Vlada redno poroča Državnemu zboru o uresničevanju določb Zakona o romski skupnosti in NPUR 2017–2021. Zadnje, Peto poročilo Vlade RS o položaju romske skupnosti v Sloveniji je sprejela 18. 7. 2018. Državnozbornsko matično delovno telo ga je obravnavalo 27. 9. 2018, Državni zbor pa je o njem opravil plenarno razpravo na seji 28. 11. 2018.

V NPUR 2017–2021 so vključeni ukrepi za **ozaveščanje in boj proti diskriminaciji**, ki so usmerjeni v krepitev in opolnomočenje romske skupnosti ter v odpravljanje predsodkov in stereotipov do Romov pri večinskem prebivalstvu. Posebna pozornost je namenjena usposabljanju in izobraževanju javnih uslužbencev, ki se pri svojem delu srečujejo s pripadniki romske skupnosti.^{xviii}

Za **krepitev aktivnega delovanja organizacij romske skupnosti** in njihovega vključevanja v uresničevanje drugih ukrepov iz NPUR 2017–2021 Urad za narodnosti finančno podpira Svet romske skupnosti Republike Slovenije, ki je ustanovljen na podlagi Zakona o romski skupnosti in zastopa njene interese v odnosu do državnih organov. Urad podpira tudi programe aktivnosti drugih organizacij romske skupnosti na podlagi javnega razpisa.^{xix}

Medresorska delovna skupina za **pripravo sprememb in dopolnitev Zakona o romski skupnosti**, ki jo je Vlada ustanovila maja 2017, je pripravila osnutek zakona, ki je bil usklajen z romsko skupnostjo. Predlog novele zakona sta obravnavala in podprla Svet romske skupnosti in Komisija Vlade za zaščito romske skupnosti. Marca 2018 ga je Vlada sprejela in ga posredovala v obravnavo Državnemu zboru. Ta predloga zakona v mandatu 2014–2018 ni obravnaval. K pripravi nove novele Zakona o romski skupnosti se bo pristopilo znova.

Romi so ena od prednostnih ciljnih skupin ukrepov aktivne politike **zaposlovanja**, ki vključujejo tudi delavnice za izboljšanje kompetenc in zaposlitvenih možnosti. Projekt sedmih večnamenskih romskih centrov ponuja vsebine za **krepitev socialno-ekonomskega položaja pripadnikov romske skupnosti** (pridobivanju novih znanj in kompetenc, ki omogočajo uspešnejši nastop na trgu dela), dvig kakovosti življenja, spodbujanje in krepitev vključevanja v širšo skupnost ter vzpostavljanje zaupanja in sodelovanja z večinskim prebivalstvom.

Junija 2018 se je začela uporabljati nova **prostorska** in gradbena zakonodaja, in sicer trije novi zakoni, katerih namen je uveljaviti boljše prostorsko načrtovanje in celovito umeščanje, poleg tega pa olajšati legalizacijo objektov, ki so bili zgrajeni brez ustreznih dovoljenj. Rešitve so usmerjene predvsem na dve skupini objektov, in sicer tiste, ki stojijo že dalj časa (20 let ali več), in nekatere posebne primere, pri katerih je pri presojanju treba upoštevati posebne okoliščine (tudi socialne). Na tak način se bo pristopilo tudi k legalizaciji objektov v naseljih, kjer prebivajo posebne družbene skupine, na primer romska skupnost.

Pri integraciji romskih otrok v izobraževalni sistem zelo dobre rezultate prinaša uvedba t. i. **romskih pomočnikov**.^{xx} Trenutno jih v 33 vrtcih, osnovnih in srednjih šolah deluje 28.

V zvezi z **italijansko in madžarsko narodno skupnostjo** je Vlada sprejela že tri poročila o izvedbi Načrta ukrepov za izvajanje predpisov na področju dvojezičnosti 2015–2018, in sicer za leta 2015, 2016 in 2017. Vsa tri je obravnavala tudi Komisija Državnega zbora za narodni skupnosti. Narodni skupnosti zaznavata napredek pri uresničevanju ukrepov.

Septembra 2018 je začel veljati spremenjen **Zakon o posebnih pravicah italijanske in madžarske narodne skupnosti na področju vzgoje in izobraževanja**. Novela zakona (1) širi

pravico do rabe manjšinskega jezika na višješolsko strokovno izobraževanje ter vzgojo in izobraževanje otrok, mladoletnikov in mlajših polnoletnih oseb s posebnimi potrebami, (2) širi pravico do brezplačnega učenja maternega jezika za pripadnike obeh narodnih skupnosti, (3) za učence in dijake dvojezičnih šol zagotavlja dvojezične naloge na vseh tekmovanjih iz znanja (razen slovenščine in madžarščine), ki so (so)financirana iz javnih sredstev, (4) spreminja način odločanja v svetih dvojezičnih vzgojno-izobraževalnih zavodov, (5) določa, da morata samoupravni narodni skupnosti dati mnenje k predlogom letnih delovnih načrtov vzgojno-izobraževalnih zavodov, predlagata pa lahko tudi nadstandardne programe, (6) spreminja pogoje glede znanja učnega jezika in opravljanja strokovnega izpita.

Na podlagi teh dveh akcijskih načrtov in **Resolucije o nacionalnem programu za jezikovno politiko 2014–2018** Medresorska delovna skupina za spremljanje izvajanja jezikovne politike vsako leto pripravi poročilo o njihovem izvajanju, o izvedenih dejavnostih, sofinanciranih projektih, programih, raziskavah ipd. Med njimi so dejavnosti za spodbujanje rabe italijanščine in madžarščine v javnem sektorju – na področju izobraževanja, kulture, medijev (radijske in TV-oddaje), obveščanja (npr. spletni portal Jezikovna Slovenija), zdravstva in drugih javnih storitev (uradni postopki, obrazci). Ob tem se prizadevanja usmerjajo v spodbujanje sobivanja in kulturne izmenjave ter izboljšanje jezikovnih veščin vseh govorcev, obenem pa v boljše zavedanje o pomenu italijanščine in madžarščine na celotnem ozemlju Slovenije, tudi zunaj dvojezičnih območij.^{xxi}

II.7 TUJCI

(priporočili št. 55, 74)

Tujci, ki niso državljani EU, so skladno z Zakonom o tujcih upravičeni do programov za hitrejšo vključevanje v kulturno, gospodarsko in družbeno življenje v Sloveniji. Način in obseg njihovega izvajanja sta določena z Uredbo o načinih in obsegu zagotavljanja programov pomoči pri vključevanju tujcev, ki niso državljani Evropske unije.

Država zagotavlja sredstva za **učenje slovenščine** ter poučevanje maternega jezika za priseljene učence in dijake, vključene v redno osnovnošolsko in srednješolsko izobraževanje.

V zadnjih novelah srednješolskih zakonov (Zakona o poklicnem in strokovnem izobraževanju ter Zakona o gimnazijah), ki sta začeli veljati leta 2017, je opredeljena možnost učenja slovenščine za dijake, katerih materni jezik ni slovenščina ali niso končali osnovnošolskega izobraževanja v Sloveniji. Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport šolam, ki imajo vključene učence priseljence, v prvem in drugem letu šolanja ponuja ure dodatne strokovne pomoči pri učenju slovenščine.

Od 2016 do 2018 je potekala priprava posebnega **priročnika za zdravstveno osebje**, ki naj bi olajšal sporazumevanje med migranti in zdravstvenim osebjem na primarni ravni. V letih

2017 in 2018 so bila v treh krajih vzpostavljena središča medkulturnega dialoga, katerih namen je povezovanje in spodbujanje lokalne skupnosti za lažje vključevanje državljanov tretjih držav na lokalni ravni. Projekt se izteče konec leta 2019. Ves čas se po vsej Sloveniji zagotavljajo brezplačni tečaji jezika in seznanjanja s slovensko zgodovino, kulturo in ustavno ureditvijo na podlagi javno veljavnega programa Začetna integracija priseljencev.

II.8 IZBRISANI

(priporočila št. 66, 95–97, 99, 100, 149, 161)

Za ureditev statusa oseb, ki so bile izbrisane iz registra stalnega prebivalstva (t. i. izbrisanih), je Slovenija že v preteklosti sprejela več ukrepov.^{xxii} Leta 2010 je bil tako sprejet Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o urejanju statusa državljanov drugih držav naslednic nekdanje SFRJ v Republiki Sloveniji (ZUSDDD-B). Povračilo škode je v letu 2013 uredil Zakon o povračilu škode osebam, ki so bile izbrisane iz registra stalnega prebivalstva (ZPŠOIRSP). Ta določa **pravico do denarne odškodnine in pravico do drugih oblik pravičnega zadoščenja** kot povračilo nastale škode. Druge oblike pravičnega zadoščenja omogočajo ali olajšujejo dostop do pravic na različnih področjih, kot so plačilo prispevka za obvezno zdravstveno zavarovanje, vključitev in prednostno obravnavo v programih socialnega varstva, olajšave pri uveljavljanju pravic iz javnih sredstev, pravica do državne štipendije, enaka obravnavo pri reševanju stanovanjskega vprašanja, dostop do izobraževalnega sistema ter vključitev in prednostno obravnavo v t. i. integracijskih programih.

Namen zakona je upravičencem omogočiti hitro in učinkovito dosego pravičnega zadoščenja. Tako določa, da lahko upravičenci uveljavljajo denarno odškodnino v upravnem postopku, in jim hkrati priznava druge oblike pravičnega zadoščenja. Upravičenec, ki meni, da mu je nastala višja škoda, lahko denarno odškodnino uveljavlja tudi v sodnem postopku. Odločitev, v katerem postopku – upravnem, sodnem, ali obeh – bo uveljavljal plačilo odškodnine, je prepuščena upravičencu.

Ustavno sodišče je leta 2018^{xxiii} odločilo o neustavnosti 12. člena ZPŠOIRSP, s katerim je bila omejena višina denarne odškodnine v sodnem postopku. Za izvršitev te odločbe je bil sprejet Zakon o spremembi Zakona o povračilu škode osebam, ki so bile izbrisane iz registra stalnega prebivalstva (ZPŠOIRSP-A), ki je začel veljati 30. 12. 2018. Z ZPŠOIRSP-A je odpravljena omejitev višine denarne odškodnine v sodnem postopku, na novo pa so urejene zamudne obresti, ki se upravičencem določijo v sodnem postopku.

Spremenjena ureditev velja za oškodovance, ki so odškodninske zahtevke vložili po začetku uporabe ZPŠOIRSP (po 18. 6. 2014) ali pred tem (pred 18. 6. 2014), vendar bi po prejšnji ureditvi njihovi zahtevki zastarali. Za oškodovance, ki so odškodninske zahtevke vložili pred začetkom uporabe ZPŠOIRSP in katerih zahtevki ob vložitvi niso zastarali, pa je Ustavno sodišče z odločbo z dne 15. 3. 2018 razveljavilo 12. člen zakona s takojšnjim učinkom.

Ocenilo je, da je zanje omejevanje višine denarne odškodnine v sodnem postopku v neskladju z ustavo in da so glede obsega povrnitve premoženjske škode upravičeni do popolne odškodnine, glede zadoščenja za nepremoženjsko škodo pa do pravične denarne odškodnine.

II.9 INVALIDI

(priporočila št. 145–148)

Ostajamo zavezani spoštovanju in udejanjenju človekovih pravic invalidov.^{xxiv} Pomemben napredek prinaša sprejetje **Zakona o osebni asistenci**, ki omogoča zaposlitev osebnih asistentov. Usklajuje se tudi zakon, ki bo omogočil vzpostavitev institucije za varstvo pravic invalidnih oseb.

V okviru kohezijske politike za obdobje 2018–2022 je razpisan projekt nevladnih organizacij na področju **enakih možnosti in nediskriminacije invalidov**. Za izboljšanje in dostopnost zakonodaje za invalide prevajamo invalidsko zakonodajo v lahko berljive oblike. V okviru projekta potekajo tudi izobraževanja s strokovnjaki za dostopnost grajenega okolja in informacijsko-komunikacijskih tehnologij.

Vodimo aktivno politiko **zaposlovanja invalidov**. Razpisujemo projekte, ki delodajalcem omogočajo izobraževanje v ta namen. Izvaja se tudi projekt Prehod mladih, ki naj bi s celostnim pristopom in sistematičnimi projektnimi vsebinami prispeval k **večji socialni vključenosti mladih s posebnimi potrebami** ter k oblikovanju enotnega podpornega okolja kot vmesnika med šolo in trgom dela za njihov opolnomočeni vstop na trg dela.

Še naprej si prizadevamo za nadaljnje izboljšave pri **dostopnosti grajenega okolja in infrastrukture**. V okviru razvojnih socialnovarstvenih programov sofinanciramo razvojni program Prevoz študentov invalidov.

Sprejet je bil nov Gradbeni zakon, ki določa obvezno upoštevanje predpisov o univerzalni gradnji za vse objekte v javni rabi. Zakon je podlaga za sprejetje Pravilnika o univerzalni gradnji in uporabi objektov, s katerim se zagotavljata dostopnost in uporabnost grajenega okolja ter upoštevajo drugi standardi (standard SIST ISO 21542:2012).

Leta 2017 je začela veljati novela Zakona o volitvah v državni zbor, po kateri morajo biti **volišča dostopna invalidom**. Navedena določba se je že uporabljala za državnozbornske in lokalne volitve v letu 2018 ter evropske volitve 2019.

S posebnimi ukrepi obravnavamo tudi **diskriminacijo otrok s posebnimi potrebami**. Spodbujamo zaposlovanje oseb v nevladnih organizacijah, ki bi na tem področju sodelovale z vzgojno-izobraževalnimi zavodi. V teh še naprej zaposlujejo asistente za delo z otroki s posebnimi potrebami. Izvajajo se tudi projekti za spodbujanje socialne vključenosti otrok in

mladih s posebnimi potrebami v lokalno okolje, razvoj mreže strokovnih institucij za podporo otrokom s posebnimi potrebami in njihovim družinam ter program celostne obravnave otrok s čustvenimi in vedenjskimi motnjami v vzgojnih zavodih.

II.10 ENAKOST SPOLOV

(priporočila št. 21, 23, 25, 59–61, 104–108, 110, 111)

Krepitvi moči žensk in enakosti spolov smo v Sloveniji zavezani tako na nacionalni kot mednarodni ravni. Prednostna področja nacionalne politike so opredeljena v Resoluciji o nacionalnem **programu za enake možnosti žensk in moških 2015–2020**.^{xxv} Ukrepi za varstvo pravic žensk so konkretizirani v periodičnih načrtih. V letu 2018 sta bila sprejeta Poročilo o izvajanju resolucije o nacionalnem programu za enake možnosti žensk in moških 2015–2020 za leti 2016 in 2017 ter Periodični načrt za leti 2018 in 2019.

Prek rednih letnih razpisov se sofinancirajo projekti nevladnih organizacij s področja enakosti žensk in moških, ki so usmerjeni v **ozaveščanje in preprečevanje diskriminacije zaradi spola ter odpravljanje spolnih stereotipov** ter namenjajo posebno pozornost ranljivim skupinam. Tako se v 2019 izvajajo razpisi za izvedbo socialno-varstvenih programov, ki zajemajo tudi vsebine za dejavno vključevanje romskih žensk in drugih ogroženih skupin žensk. Cilj je okrepiti njihovo vključenost v širše lokalno okolje ter njihov položaj na trgu dela, s čimer se bo zmanjšalo tveganje za revščino med njimi. Za preprečevanje diskriminacije na podlagi spola se od leta 2017 v novoizdanih šolskih učbenikih upošteva vidik spola. Posodobitve učnih načrtov osnovnih in srednjih šol po potrebi vključujejo tudi posodobitve z vidika enakosti spolov.

Slovenija spodbuja uravnoteženo **zastopanost spolov na vodstvenih položajih** z rednimi dejavnostmi za ozaveščanje, seznanjanje in krepitev kompetenc. Posebno pozornost namenjamo vodilnim mestom v politiki (zlasti lokalna raven) in gospodarstvu. Zastopanost žensk v državnem zboru se je po zadnjih volitvah 2018 nekoliko zmanjšala, saj je bilo izvoljenih 24,4 % poslank. Na lokalnih volitvah jeseni 2018 se je povečalo število županj (na 10 %) in občinskih svetnic (na 33 %). V sprejemanju so spremembe Zakona o enakih možnostih žensk in moških, ki bo na zakonsko raven uvedel načelo vsaj 40-odstotne zastopanosti obeh spolov v nekaterih organih Vlade, samoupravnih lokalnih skupnosti ter oseb javnega prava, v katere svoje predstavnike imenujejo Vlada ali samoupravne lokalne skupnosti.

V Sloveniji je **vrzel med spoloma pri povprečnih plačah** ena najnižjih v Evropi. Poleg drugih dejavnikov k nižjim plačam in pokojninam žensk prispevajo tudi različni vedenjski vzorci skozi vse življenjsko obdobje. Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti je v letu 2019 začelo izvajati projekt *Moje delo, moja pokojnina*, ki ga sofinancira Evropska unija.

V njem bodo izoblikovana orodja za ozaveščanje o tej tematiki, da se bodo ženske in moški lahko bolj informirano odločali o zaposlitvi in poklicni poti.

Nadaljujemo tudi prizadevanja za **preprečevanje nasilja nad ženskami**.^{xxvi} V Resoluciji o nacionalnem načrtu preprečevanja nasilja v družini in nasilja nad ženskami, ki je v pripravi, bodo navedene tudi usmeritve za delo z otroki žrtvami spolnih zlorab. V letu 2019 Slovenija pripravlja prvo poročilo o izvajanju Konvencije Sveta Evrope o preprečevanju nasilja nad ženskami in nasilja v družini ter boju proti njima.

Za preprečevanje vseh oblik nasilja nad ženskami in dekleti in boju proti njim je Slovenija leta 2017 začela izvajati projekt Odklikni – spletno nasilje in nadlegovanje žensk in deklet, ki ga sofinancira Evropska komisija. Projekt, ki se bo sklenil konec leta 2019, se usmerja v preprečevanje in odpravo spolnih stereotipov ter povečanje občutljivosti in znanja, s poudarkom na dekletih in ženskah v starosti 12–30 let. S ciljno usmerjeno medijsko kampanjo si prizadeva doseči potencialne žrtve spletnega nasilja in nadlegovanja, predvsem fante in dekleta v starosti 12–19 let ter starše. Kampanja s seznanjanjem širše javnosti s spletnim nasiljem nad ženskami in dekleti in nadlegovanjem žensk in deklet prispeva k ozaveščenosti in občutljivosti glede obstoja spolnih stereotipov in seksizma na internetu ter k drugačnemu odnosu do preprečevanja spletnega nasilja.

II.11 OTROCI

(priporočila št. 20, 21, 23, 25, 39, 40, 42, 68, 91, 93, 104, 105, 109–118, 130, 131)

Zakonodajni okvir varstva otrokovih pravic je leta 2017 sprejeti Družinski zakonik, ki zagotavlja najvišje zaščitne ukrepe za otroke.^{xxvii} Konkretno ukrepe za **zaščito in razvoj otrok ter mladine** je v obdobju od leta 2006 do leta 2016 opredeljeval program za otroke in mladino. V pripravi že nov Program za otroke 2019–2024, v katerem bo poseben poudarek namenjen preprečevanju nasilja in zaščiti otrok, njihovem sodelovanju v vseh postopkih, ki jih zadevajo, varnosti v digitalnem okolju, otroku prijaznemu pravosodju in enakim možnostim za vse otroke. Dokument bo temeljil na priporočilih Strategije Sveta Evrope za otrokove pravice 2016–2021. Upošteval bo tudi kakovost življenja in potrebe otrok, značilne za slovenski prostor. Za mladostnike je bil sprejet poseben programski dokument – Resolucija o nacionalnem programu za mladino 2013–2022. Leta 2016 je bila sprejeta novela Zakona o preprečevanju nasilja v družini, s katero je Slovenija uzakonila tudi izrecno **prepoved telesnega kaznovanja otrok** in ponižujočega ravnanja z otroki.^{xxviii}

V obdobju 2018–2020 sofinanciramo enajst centrov za družine, ki kot eno od obveznih vsebin izvajajo izobraževanja in praktične delavnice o pozitivnem starševstvu za **krepitev starševskih veščin**. Navedene vsebine vplivajo na spremembo vzgojnih vzorcev v družini.

Sofinanciramo tudi petnajst programov **psihosocialne pomoči otrokom**, mladostnicam in mladostnikom ter njihovim družinam. Namenjeni so učenju učinkovite komunikacije, izboljšanju odnosov in pozitivne navezanosti v družini, izboljšanju socialnih veščin otrok, mladostnic in mladostnikov, boljšemu obvladovanju čustev, gradnji pozitivne samopodobe, učenju reševanja raznovrstnih problemov, preventivnemu blaženju vedenjskih in čustvenih težav, zagotavljanju pomoči pri učenju, zmanjševanju čustvenih stisk ipd.

Poleg tega financiramo še petnajst **večgeneracijskih centrov**, ki so enakomerno razpršeni po slovenskem ozemlju in izvajajo petletne preventivne programe za socialno vključevanje ranljivih družbenih skupin in preprečevanje zdrsa v socialno izključenost. Ena od vsebin, ki jih ponujajo, so izobraževanja in delavnice za razvoj starševskih veščin.

Z namenom **zaščite otrok pred nasiljem** je bil spremenjen Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja. Ta zdaj jasneje opredeljuje varno in spodbudno učno okolje, kjer so prepovedani telesno kaznovanje otrok in vsakršna druga oblika nasilja nad in med otroki ter neenakopravna obravnava, ki bi temeljila na njihovih osebnih okoliščinah.

Delujemo tudi za **preprečevanje medvrstniškega nasilja^{xxix} in nasilja nad učitelji**. V 2017 so potekali regionalni posveti na to temo, nasilje nad učitelji pa je bilo vključeno v mednarodno raziskavo učenja in poučevanja Talis. Policija in Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport sta septembra 2018 začela izvajati dvoletni projekt Medvrstniško nasilje – zmanjšanje nasilja med mladimi, katerega glavni namen je ublažiti pojav medvrstniškega nasilja in nasilja nad učitelji. Posebni cilj projekta je podpreti slovenske institucije pri izvajanju nacionalnega strateškega načrta za preprečevanje nasilja nad otroki in nasilja med mladoletniki ter nad učitelji v šoli, družini in skupnosti. V drugi polovici leta 2017 je bila prenovljena tudi zakonodaja o srednješolskem izobraževanju. Ta med najtežjimi kršitvami, zaradi katerih je dijak lahko izključen iz šole, zdaj opredeljuje tudi ogrožanje lastnega življenja ali zdravja ter življenja ali zdravja drugih, ki ima ali bi lahko imelo za posledico težjo telesno poškodbo ali težje duševne motnje.

Na področju **varne uporabe sodobnih komunikacijskih tehnologij** ima Slovenija strateške usmeritve, sprejete v letu 2016. Prizadevamo si za zagotavljanje izobraževanja v varnem, odprtem, ustvarjalnem in trajnostno vzdržnem učnem okolju, podprtem z inovativno uporabo informacijsko-komunikacijske tehnologije. To bo omogočilo učinkovito in kakovostno pridobivanje znanja in spretnosti, potrebnih za uspešno vključevanje v družbo, dvig konkurenčnosti znanja in kompetenc učencev, dijakov in študentov. V letu 2017 smo v slovenski jezik prevedli Evropski okvir digitalnih kompetenc za državljana, ki ga je izdala Evropska komisija.

Od leta 2009 je digitalna pismenost del učnih načrtov za osnovne in srednje šole. Učitelji, ravnatelji in drugi strokovni delavci v vzgojno-izobraževalnih zavodih imajo možnost rednega usposabljanja na področju digitalnih kompetenc. Od 2016 poteka priprava podlag za vključitev temeljnih vsebin računalništva in informatike v kurikule vrtcev ter njihovo

okrepitev v učnih načrtih osnovnih in srednjih šol. Vsebinsko sta zajeti tudi varna raba interneta in ohranjanje zdravja z uporabo informacijsko-komunikacijskih tehnologij.

Temeljni cilj **varne mobilnosti v vzgojno-izobraževalnih zavodih** je krepitev ustreznega znanja in veščin z več področij, od krepitev zdravja in gibanja, okoljskega vidika do družbene razsežnosti trajnostne mobilnosti.

Raziskava Inštituta Republike Slovenije za socialno varstvo je pokazala, da **otroško delo ali prisilno delo otrok** v Sloveniji ni sistemski problem. Prisilnega dela za preživetje skoraj ni zaznati. Najpogostejši obliki sta pretirana skrb za sorojence in čezmerno ali letom neprimerno delo doma, zlasti na kmetijah. Najpogosteje jih zazna osebe v šolah.

Veljavna ureditev v kazenskopравни zakonodaji že vsebuje posebne določbe glede mladoletnikov, ki so v skladu z mednarodnimi standardi. Namen posebnega zakona o obravnavanju mladoletnih storilcev kaznivih dejanj pa je zagotoviti celovito zakonsko podlago za ustrezno obravnavo mladoletnih storilcev kaznivih dejanj v kazenskih postopkih. V pripravi je poseben **kazenski zakon za mladoletnike**. Vlada naj bi predlog zakona posredovala v obravnavo Državnemu zboru že v letu 2019. Novi zakon bo urejal vsebine, ki so zdaj zajete v Kazenskem zakoniku, Zakonu o kazenskem postopku in Zakonu o izvrševanju kazenskih sankcij in se nanašajo na obravnavo mladoletnikov, z njim pa bo prenesena Direktiva (EU) št. 2016/800, ki vzpostavlja procesna jamstva za otroke, osumljene ali obdolžene kaznivega dejanja. Temeljit bo na splošno in mednarodno uveljavljenih načelih za obravnavanje mladoletnih storilcev kaznivih dejanj, in sicer načelu nediskriminacije, otrokove največje koristi, pravice do življenja, preživetja in razvoja, pravice biti slišan ter dostojanstva. Predlog zakona v temeljnih določbah izrecno določa načelo največje koristi otroka in mladoletnika (glede na opredelitev storilcev kaznivih dejanj, ki jih bo obravnaval), zahteva sorazmernost pri obravnavi mladoletnikov in daje prednost postopkom odvratanja pred kazenskim pregonom.

II.12 TRGOVINA Z LJUDMI

(priporočila št. 119–127)

V letu 2018 je Slovenija okrepila **institucionalno strukturo** za boj proti trgovini z ljudmi.^{xxx} Na Ministrstvu za notranje zadeve je bila 26. 11. 2018 ustanovljena Služba za preprečevanje in boj proti trgovini z ljudmi, v okviru katere deluje tudi nacionalni koordinator.

Vlada je decembra 2015 sprejela sklep o širitvi delovne skupine za boj proti trgovini z ljudmi s predstavniki Finančne uprave, Urada za narodnosti in Zveze svobodnih sindikatov Slovenije. V letu 2017 se je delovna skupina razširila še s predstavniki Urada za oskrbo in integracijo migrantov.

Povečujejo se tudi **finančna sredstva**, ki jih posamezna ministrstva in vladne službe namenijo za izvedbo ukrepov preprečevanja trgovine z ljudmi in boja proti njej v skladu s sprejetimi akcijskimi načrti.

Slovenija se intenzivneje posveča **pojavi prisilnih in prezgodnjih** porok v romski skupnosti. Prisilna sklenitev zakonske zveze ali vzpostavitev podobne skupnosti je od leta 2015 kaznivo dejanje. NPUR 2017–2021 nalaga pripravo protokola pri obravnavi primerov zunajzakonskih skupnosti z mladoletnimi osebami in primerov begov mladoletnih oseb v škodljiva okolja (prezgodnje poroke). Ad hoc medresorska delovna skupina je pristopila k pripravi protokola in dejavnosti združila tudi z obravnavo pojavov prisilnih porok v romski skupnosti. Urad za narodnosti je novembra 2018 organiziral nacionalni posvet o prezgodnjih in prisilnih porokah, v aprilu 2019 sta bila izvedena ločena regijska posveta, ena na temo prisilnih in druga na temo prezgodnjih porok. Na podlagi njihovih ugotovitev bo pripravljen priročnik, ki bo predstavil oba pojava in smernice pristojnih institucij za ukrepanje. Na podlagi dogovorov s Centrom za izobraževanje v pravosodju je bilo na to temo v letu 2018 izvedenih pet predavanj za sodnike in zaposlene v pravosodju. Predavanja se nadaljujejo tudi v letu 2019. Na podlagi Akcijskega načrta za boj proti trgovini z ljudmi za obdobje 2017–2018 so se izvajale dejavnosti za ozaveščanje potencialnih žrtev trgovine z ljudmi v romskih skupnostih. V letu 2018 je Javni razpis za sofinanciranje informativno-komunikacijskih in izobraževalnih projektov nevladnih in humanitarnih organizacij zajel tudi ozaveščanje o nevarnostih prisilnih in dogovorjenih porok, ki je potekalo tudi v okoljih, kjer živijo pripadniki romske skupnosti.

Za obdobje 2019–2020 so zagotovljena finančna sredstva za izvedbo projekta **(Re)Integracija žrtev trgovine z ljudmi**.^{xxx} Ta je namenjen slovenskim državljanom, ki so bili kot žrtve trgovine z ljudmi obravnavani v tujini, ter državljanom članic Evropske unije in državljanom tretjih držav, ki so bili v predkazenskem ali kazenskem postopku obravnavani kot žrtve trgovine z ljudmi v Sloveniji in v njej prebivajo legalno.

Trenutno je pomoč **mladoletnim žrtvam trgovine z ljudmi** zagotovljena v okviru programov oskrbe žrtev trgovine z ljudmi v krizni namestitvi in varnem prostoru. Programa izvajalcem nalagata obveznost zagotavljanja pomoči in zaščite otrok žrtev trgovine z ljudmi. Medresorska delovna skupina za boj proti trgovini z ljudmi v skladu z novim Akcijskim načrtom za obdobje 2019–2020 išče tudi možnosti za zagotovitev celovite in trajne pomoči otrokom z izkušnjo trgovine z ljudmi, vključno s posebnimi nastanitvami.

Redno potekajo tudi **izobraževanja in usposabljanja** o trgovini z ljudmi za policiste, sodnike in konzularne uslužbence.^{xxxii} V letih 2017 in 2018 je policija izvajala osnovno usposabljanje kandidatov in kandidatov za policiste nadzornike državne meje za ozaveščanje o trgovini z ljudmi ter prepoznavanje kazalnikov. V Policiji se permanentno izobražujejo in usposabljujejo kriminalisti ter tudi policisti na lokalni ravni. Pri tem se pozornost namenja prepoznavanju pojavnih oblik trgovine z ljudmi, prepoznavanju indikatorjev – kazalcev potencialnih žrtev in storilcev ter poznavanju nadaljnjih postopkov obravnave žrtev ter izvedbe preiskav v predkazenskem postopku. V letih 2017 in 2018 je bilo v izvedeno usposabljanje kriminalistov

iz regijskih sektorjev kriminalistične policije, ki se ukvarjajo s preiskovanjem tovrstnih kaznivih dejanj. Usposabljanje je bilo namenjeno izvajanju postopkov z žrtvami trgovine z ljudmi in prepoznavanju žrtev.

V letu 2018 so bila izvedena tri izobraževanja za sodnike in preiskovalne sodnike, dve v okviru Kazenskopravne sodniške šole na temo Trgovina z ljudmi – prepoznavnost pojava v sodobni družbi in eno na Seminarju za preiskovalne sodnike na temo Pojavne oblike trgovine z ljudmi.

Ozaveščanje in izobraževanje konzularnih uslužbencev o pojavnih oblikah trgovine z ljudmi se nadaljuje v okviru rednih letnih in regionalnih konzularnih posvetov ter priprav na opravljanje konzularnih nalog na diplomatskih predstavništvih in konzulatih. Tema je vključena tudi v konzularne priprave diplomatov pred odhodom na službovanje v tujino.

Slovenija si še naprej prizadeva za **krepitev mednarodnega sodelovanja na področju boja proti trgovini z ljudmi.**^{xxxiii} Posebno pozornost namenjamo predvsem regiji Jugovzhodne Evrope oz. Zahodnega Balkana. Slovenija je marca 2018 na Brdu pri Kranju organizirala neformalno srečanje ministrov za notranje zadeve procesa Brdo. Srečanja, ki je bilo namenjeno krepitvi sodelovanja v boju proti trgovini z ljudmi, so se udeležili tudi predstavniki mreže nacionalnih koordinatorjev iz Jugovzhodne Evrope, katere pobudnica je Slovenija. Ministri so potrdili nadaljnjo podporo uspešnemu delu Neformalne mreže nacionalnih koordinatorjev za boj proti trgovini z ljudmi Jugovzhodne Evrope. Ministri za notranje zadeve in nacionalni koordinatorji so sprejeli Skupno deklaracijo o krepitvi regionalnega sodelovanja v Jugovzhodni Evropi na področju boja proti trgovini z ljudmi.

Junija 2018 se je v Srbiji uspešno dokončal projekt tesnega medinstitucionalnega sodelovanja (twinning) na področju boja proti organiziranemu kriminalu, v okviru katerega je Slovenija vodila razsežnost boja proti trgovini z ljudmi. Od septembra 2018 pa Slovenija sodeluje pri izvedbi drugega twinning projekta v Srbiji Podpora krepitvi boja proti trgovini z ljudmi, ki bo trajal dve leti.

III IZZIVI NA PODROČJU ČLOVEKOVIH PRAVIC OD ZADNJEGA PREGLEDA

III.1 MIGRACIJE

Pri vseh dejavnostih, ki jih izvajamo na temo beguncev in migrantov, poudarjamo spoštovanje človekovih pravic ter njihovo univerzalnost. Slovenija se je pridružila Globalnemu dogovoru o varnih, zakonitih in urejenih migracijah in Globalnemu dogovoru o beguncih in ju bo v svojih politikah spoštovala. Menimo, da sta dogovora pomemben mejnik pri oblikovanju, razvoju in krepitvi politike mednarodnih migracij in varstvu oseb, ki potrebujejo mednarodno zaščito. Vlada odlično sodeluje z medvladnimi in nevladnimi organizacijami, ki delujejo na področju migracij. Tudi v času povečanega prihoda migrantov

in prosilcev za mednarodno zaščito v letih 2015 in 2016 smo posebno pozornost namenjali ustrezni oskrbi in zaščiti teh oseb. Ob vstopu v sprejemne centre so bili vsem razdeljeni informacijski letaki o možnosti vloge za mednarodno zaščito v njim razumljivem jeziku. Poskrbeli smo za zdravstveno oskrbo za vse. Prednostne obravnave so bile deležne ranljive skupine (otroci, ženske, starejši, invalidi). Ženskam je bila zagotovljena ločena nastanitev in vzpostavljeni so bili kotički za dojenje.

Slovenija namenja humanitarno pomoč za izboljšanje položaja beguncev in za obravnavo temeljnih vzrokov migracij. Svojo dejavnost na področju begunske problematike dopolnjuje z dvostranskimi projekti izobraževanja o nevarnosti min, psihosocialni in ekonomski rehabilitaciji ter večji varnosti preskrbe s hrano in pitno vodo v begunskih taboriščih.

Pomemben korak k učinkovitejšemu delovanju na področju migracij je ustanovitev Urada Vlade za oskrbo in integracijo migrantov. Urad deluje od 1. 6. 2017 in je pristojen za oskrbo prosilcev za mednarodno zaščito ter za zagotavljanje pravic in izvajanje integracijskih ukrepov za osebe, ki jim je bila priznana mednarodna zaščita.

Vlada je novembra 2018 imenovala Medresorsko delovno skupino za pripravo in spremljanje izvajanja Strategije Vlade na področju migracij ter koordinacijo aktivnosti s področja migracij. Njene naloge so priprava strategije, spremljanje njenega izvajanja, koordinacija dejavnosti s področja migracij ter koordinacija operativnih dejavnosti ob povečanem obsegu migracij. Strategija bo opredelila cilje, usmeritve in ukrepe za učinkovito upravljanje migracij.

Za prilagoditev razmeram in potrebam na področju mednarodne zaščite je Vlada julija 2018 sprejela posodobljeni Kontingentni načrt za zagotovitev nastanitve in oskrbe v primeru povečanja števila prosilcev za mednarodno zaščito ter izvajanja postopkov za mednarodno zaščito.

III.2 SOVRAŽNI GOVOR

Tudi v Sloveniji se kot v številnih drugih sodobnih družbah v zadnjem obdobju vse pogosteje srečujemo z zlorabo svobode izražanja v obliki sovražnega govora.

Policija je dejavno pristopila k prepoznavanju, preprečevanju in pregonu njegovih različnih pojavnih oblik. Okrepili smo delovanje policije in usposobljenost policistov pri delu v večkulturnih skupnostih. Velik poudarek se namenja ozaveščanju in povezanemu delovanju državnih in lokalnih oblasti v okoljih, kjer večkulturne skupnosti živijo.

Pristojni resorji bodo preučili potrebo po morebitnih dodatnih ukrepih za ozaveščanje in analizirali ustreznost normativne ureditve glede sovražnega govora v najširšem smislu. Ob pomoči strokovnjakov že preučujejo možnosti oblikovanja medijske zakonodaje, ki bi omogočala lažje zaznavanje in hitro ukrepanje in odstranitev vsebin, ki vsebujejo sovražni govor, ter morebitno sankcioniranje.

IV USPEHI NA PODROČJU ČLOVEKOVIH PRAVIC

IV.1 VKLJUČEVANJE OTROK MIGRANTOV V IZOBRAŽEVALNI SISTEM

Slovenija se je v zadnjih letih soočila s povečanim prihodom migrantov in prosilcev za mednarodno zaščito. Med njimi so številni otroci, ki potrebujejo posebno zaščito. Zato je zelo pomemben tudi vidik izobraževanja in vključevanja vanj.

Na podlagi Uredbe o načinih in pogojih za zagotavljanje pravic osebam z mednarodno zaščito lahko osebe, ki formalne izobrazbe ne morejo dokazati, od študijskega leta 2018/19 na Državnem izpitnem centru opravijo izpit iz matematike in angleškega jezika, na podlagi česar se vpišejo v študijske programe visokošolskih zavodov.

S šolskim letom 2018/2019 so se izboljšali pogoji za uspešno vključevanje dijakov, katerih materni jezik ni slovenski ali niso končali osnovnošolskega izobraževanja v Sloveniji. Dijaki so v prvem letu vključitve v srednješolsko izobraževanje deležni intenzivnega tečaja slovenščine.

Trenutno poteka študija Evalvacija modelov učenja slovenščine (2018–2019). V pripravi so učni načrti za začetni pouk slovenščine za predšolsko vzgojo in osnovnošolsko izobraževanje.

V 2017 je bilo več pozornosti namenjene tudi izobraževanju in usposabljanju strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju za medkulturne kompetence. Med drugim je bila oblikovana posebna spletna stran za vodstva šol, učitelje, starše in vso zainteresirano javnost. Objavljen je bil razpis Krepitev socialnih in državljskih kompetenc strokovnih delavcev (2016–2021), da bi jih prek programov poklicnega usposabljanja izobrazili za uspešnejše vključevanje otrok, učencev, dijakov in študentov priseljencev v družbo.

Vlada je v prizadevanjih za ustrezno nastanitev mladoletnikov brez spremstva kot ranljive skupine, ki potrebuje celodnevno oskrbo in strokovno obravnavo, leta 2016 v obliki pilotnega projekta zagotovila varno bivanje v dijaških domovih v Postojni in Novi Gorici. Po evalvaciji je bil projekt prepoznan kot primer dobre prakse. Konec leta 2019 je predvidena sistemska ureditev nastanitve in oskrbe mladoletnikov brez spremstva, kar jim bo omogočilo trajnostno vključevanje v družbo.

Oblikovani so bili Izvedbena navodila bivanja mladoletnikov brez spremstva v dijaških domovih, Oblike in vsebine strokovnega dela z mladoletniki brez spremstva v dijaškem domu ter Protokol in postopkovnik bivanja mladoletnikov brez spremstva v dijaških domovih.

IV.2 PRAVICE STAREJŠIH

Tudi zaradi demografske tranzicije^{xxxiv} Slovenija namenja veliko pozornosti položaju in pravicam starejših. Na tranzicijo se je začela odzivati že 1997 s sprejetjem prve strategije o socialni varnosti starejših. Julija 2017 je Vlada sprejela dolgoročno Strategijo dolgožive družbe, ki kot strateške cilje opredeljuje (1) blaginjo vseh generacij in bivanje v domačem okolju, (2) družbeno vključenost vseh generacij in medgeneracijsko sožitje ter (3) telesno in duševno zdravje ljudi vseh starosti. Štiri ključna področja ukrepanja so zaposlenost (trg dela in izobraževanje), samostojno, zdravo in varno življenje vseh generacij, vključenost v družbo ter oblikovanje okolja za aktivno staranje. Februarja 2018 je Vlada ustanovila **Svet za aktivno staranje in medgeneracijsko sodelovanje**. Pripravljajo se tudi akcijski načrti za izvajanje strategije, ki jih bo Vlada potrdila predvidoma jeseni 2019.

V pripravi je tudi Zakon o dolgotrajni oskrbi, ki bo pripomogel k omogočanju dostojnega življenja, oskrbi in varnosti starejših, ki potrebujejo pomoč pri dnevni aktivnosti. S sistemsko ureditvijo dolgotrajne oskrbe želimo doseči, da bi upravičenci do dolgotrajne oskrbe za primerljive potrebe uživali primerljive pravice. Menimo, da bodo načrtovane rešitve pomembno prispevale tudi k reševanju vprašanja oskrbe starejših, tako tistih, ki so v domovih za starejše ali v skupnostni oskrbi.

Pri spoprijemanju z diskriminacijo na podlagi starosti z ozaveščanjem so dejavne tudi nevladne organizacije. Izvajajo se številni projekti po vsej Sloveniji.

Slovenija se za varstvo pravic starejših zavzema tudi na mednarodni ravni in je aktivna podpornica novega mednarodnopravnega instrumenta za pravice starejših.

IV.3 ŽENSKA, MIR IN VARNOST

Vlada je novembra 2018 sprejela 2. Akcijski načrt Republike Slovenije za izvajanje resolucij Varnostnega sveta ZN o ženskah, miru in varnosti za obdobje 2018–2020. Akcijski načrt je bil pripravljen medresorsko, o njegovi vsebini so se ministrstva posvetovala tudi s civilno družbo. Dokument sledi ugotovitvam Pregleda izvajanja uresničevanja Akcijskega načrta RS za izvajanje resolucij VS ZN 1325 in 1820 o ženskah, miru in varnosti v obdobju 2010–2015, ki ga je Vlada sprejela julija 2017. Njegov cilj je tudi v prihodnje prispevati k mednarodnim dejavnostim za enakost spolov na področju miru in varnosti ter sorodnih področjih (humanitarna pomoč in razvojno sodelovanje, človekove pravice in vladavina prava).

IV.4 ČLOVEKOVE PRAVICE V GOSPODARSTVU

Vlada je novembra 2018 sprejela Nacionalni akcijski načrt za spoštovanje človekovih pravic v gospodarstvu. Pripravilo ga je Ministrstvo za zunanje zadeve v sodelovanju s pristojnimi ministrstvi, akademsko skupnostjo, predstavniki gospodarstva, sindikatov in nevladnih organizacij. Z njim želi Slovenija okrepiti dejavnosti za zagotavljanje spoštovanja človekovih pravic v gospodarskih dejavnostih v celotni vrednostni verigi ter dodatno razvijati sodelovanje med državo, podjetji, nevladnimi organizacijami in drugimi deležniki. Priloga nacionalnega načrta so Smernice za izvajanje skrbnega pregleda človekovih pravic v gospodarstvu, ki so podjetjem v pomoč pri izvedbi tega procesa, namenjenega prepoznavanju, preprečevanju in ublažitvi negativnih vplivov na človekove pravice ter poročanju o njih. Slovenija je 22. država, ki je sprejela nacionalni akcijski načrt. Na pobudo države je deset podjetij sprejelo zavezo o skrbnem pregledu človekovih pravic v gospodarstvu.

IV.5 IZVRŠEVANJE SODB EVROPSKEGA SODIŠČA ZA ČLOVEKOVE PRAVICE

Oprijemljivo merilo uspeha na področju spoštovanja človekovih pravic je tudi izvrševanje sodb mednarodnih sodišč. Pri izvrševanju sodb Evropskega sodišča za človekove pravice (ESČP) je napredek Slovenije opazen. Tako je imela konec leta 2015 še 309 neizvršenih sodb ESČP, konec leta 2017 49, ter ob koncu leta 2018 pa le še 11 neizvršenih dokončnih sodb. K temu so prispevali sprejeti sistemski ukrepi na vladni ravni in vzpostavitev učinkovite projektne strukture na Ministrstvu za pravosodje.

V IZVAJANJE PROSTOVOLJNIH ZAVEZ

V.1 PROSTOVOLJNE ZAVEZE ZA ČLANSTVO V SVETU ZA ČLOVEKOVE PRAVICE 2016–18

Slovenija se je kot kandidatka za članstvo v Svetu OZN za človekove pravice (SČP) v obdobju 2016–2018 zavezala, da si bo prizadevala za (1) napredek na področju človekovih pravic v ustreznih mednarodnih forumih, (2) enakost spolov in zaščito ranljivih skupin ter (3) vključevanje tega vidika v razvojno agendo, varovanje okolja, poslovanje in v izobraževanje.

Med svojim drugim članstvom v Svetu OZN za človekove pravice smo si prizadevali navedene zaveze kar najbolj dejavno uresničevati. Zavzemali smo se za vpenjanje vidika spola v delo Sveta OZN za človekove pravice. Med članstvom je Slovenija ostala med sopedlagateljicami treh pobud – o okolju in človekovih pravicah, o pravicah pripadnikov manjšin ter o izobraževanju in usposabljanju za človekove pravice.

Na nacionalni ravni smo vidik človekovih pravic vključili v Strategijo mednarodnega razvojnega sodelovanja in humanitarne pomoči do leta 2030. Dodatno je ena od njenih presečnih tem enakost spolov. Sprejet je bil nov Akcijski načrt za izvajanje resolucij Varnostnega sveta OZN o ženskah miru in varnosti 2018–2020. Prav tako smo sprejeli Nacionalni akcijski načrt za spoštovanje človekovih pravic v gospodarstvu. Še naprej smo se zavzemali za izobraževanje in usposabljanje za človekove pravice na nacionalni in mednarodni ravni ter za priznanje pravice do čistega, zdravega in varnega okolja kot človekove pravice.

V letu 2018 je slovenski stalni predstavnik v Ženevi opravljal odgovorno funkcijo predsednika Sveta OZN za človekove pravice. V tem času se je še zlasti zavzemal za (1) večjo učinkovitost njegovega dela, (2) krepitev ugleda in vidnosti ter sodelovanja z drugimi entitetami v sistemu OZN, (3) krepitev povezovanja z regionalnimi organizacijami, (4) izboljšanje konstruktivnega duha, dialoga in zaupanja v njem, (5) ohranitev varnega prostora za sodelovanje civilne družbe pri njegovem delu ter (6) pregledno, nepristransko in vključujoče delovanje. Decembra 2018 sprejeta predsedniška izjava je pomemben prispevek k večji učinkovitosti dela SČP.

V.2 PROSTOVOLJNE ZAVEZE V UNIVERZALNEM PERIODIČNEM PREGLEDU

Slovenija se je v drugem krogu pregledov zavezala k pripravi prostovoljnega vmesnega poročila o izvajanju sprejetih priporočil. Prostovoljno vmesno poročilo je Vlada potrdila 24. 5. 2017. Poročilo smo junija 2017 predložili Uradu visokega komisarja ZN za človekove pravice in ga predstavili tudi na 35. rednem zasedanju Sveta OZN za človekove pravice.

VI SKLEP

Slovenija ostaja zavezana univerzalnemu periodičnemu pregledu. Še naprej si bomo prizadevali za tvorno delovanje v mehanizmu, tako v našem lastnem pregledu kot v drugih pregledih, s ciljem nadaljnje krepitve človekovih pravic.

ⁱ Menimo, da je s vzpostavitvijo zagovornikov otrok uresničeno tudi priporočilo št. 26, ki ga je Slovenija vzela na znanje.

ⁱⁱ Več informacij o Zakonu o varstvu pred diskriminacijo je vključenih v prostovoljno vmesno poročilo (priporočila št. 22, 46, 47, 50, 51).

ⁱⁱⁱ Na sistemski ravni se njegovo delovanje osredotoča na izvajanje neodvisnih raziskav, spremljanje stanja diskriminacije v državi, podajanje priporočil državnim organom in drugim subjektom za spodbujanje enakosti ter odpravo in preprečevanje diskriminacije, hkrati pa na ozaveščanje deležnikov in širše javnosti o pomenu enakosti in nediskriminacije. Prav tako lahko zagovornik zahteva ustavno presojo diskriminatornih splošnih

---

pravnih aktov. Na individualni ravni vodi lastne postopke ugotavljanja diskriminacije v konkretnih zadevah in svetuje žrtvam, ki jih lahko tudi zastopa ali spremlja v upravnih in sodnih postopkih v zvezi z diskriminacijo.

^{iv} Več informacij o Zakonu o varstvu pred diskriminacijo je vključenih v prostovoljno vmesno poročilo (priporočila št. 22, 46–50, 51, 57, 62, 63, 65).

^v Podrobnosti o zakonski ureditvi na področju preprečevanja sovražnega govora in dejanj so vključene v prostovoljno vmesno poročilo (priporočilo št. 45).

^{vi} Ukrepi za sodelovanje pri obravnavi sovražnega govora in dejanj ter različnih oblik nestrpnosti so prav tako predstavljeni v vmesnem poročilu (priporočila št. 48, 49).

^{vii} Informacije o mednarodnopravnih obveznostih so vključene v prostovoljno vmesno poročilo (glej informacijo k priporočilu št. 134).

^{viii} Več informacij je v prostovoljnem vmesnem poročilu (priporočilo št. 64).

^{ix} Obsežnejšo informacijo smo predstavili v prostovoljnem vmesnem poročilu (priporočilo št. 128).

^x Obsežnejšo informacijo smo predstavili v prostovoljnem vmesnem poročilu (priporočilo št. 129).

^{xi} Informacije o ukrepih za obdobje do 2017 smo predstavili v prostovoljnem vmesnem poročilu (glej priporočila št. 101, 135, 136 in 137)

^{xii} Stopnja tveganja revščine je med najnižjimi v Evropi. Izračunava se po enotni metodologiji Eurostata in pomeni odstotek oseb, ki živijo v gospodinjstvih, katerih ekvivalentni razpoložljivi dohodek (po socialnih transferjih) je nižji od praga tveganja revščine. Ta prag je opredeljen s 60 % mediane ekvivalentnega razpoložljivega dohodka v državi.

^{xiii} Podrobnejša informacija o sistemu zdravstvenega varstva in zdravstvenih zavarovanjih je vključena v prostovoljno vmesno poročilo (glej priporočilo št. 142). V zvezi z duševnim zdravjem in preprečevanjem samomorov glej tudi priporočilo št. 141.

^{xiv} Informacija o osnovni zakonodajni ureditvi je vključena v prostovoljno vmesno poročilo (priporočilo št. 138).

^{xv} Informacija o zakonski ureditvi dostopa do pitne vode in komunalne ureditve je predstavljena v prostovoljnem vmesnem poročilu (glej priporočilo št. 140).

^{xvi} Podrobne informacije o dejavnostih izobraževanja za človekove pravice so vključene v prostovoljno vmesno poročilo (priporočilo št. 24).

^{xvii} Informacije o prizadevanjih za izboljšanje položaja Romov v Sloveniji smo obsežno predstavili tudi v prostovoljnem vmesnem poročilu (priporočila št. 62, 63, 69, 72, 73, 81, 84, 86, 91, 139, 158, 159).

^{xviii} V letu 2018 so bila izvedena tri usposabljanja za javne uslužbenke, ki se v okviru svojih pristojnosti srečujejo s pripadniki romske skupnosti, na njih je sodelovalo 68 udeležencev. Romski pomočniki, ki delujejo v vzgojno-izobraževalnih zavodih, se stalno izobražujejo na pedagoškem področju. V projektu Skupaj za znanje – izvajanje aktivnosti podpornih mehanizmov pridobivanja znanja za pripadnike romske skupnosti sta bili usposobljeni dve novi pomočniki, devet bodočih romskih pomočnikov pa se še izobražuje. Policija je v letu 2018 za svoje zaposlene izvedla sedem usposabljanj po programu Zavedanje stereotipov, obvladovanje predsodkov in preprečevanje diskriminacije pri delu policije v multikulturni družbi. Usposabljanj se je udeležilo 142 uslužbenecv. Policija je pri izvajanju »policijskega dela v skupnosti« v letu 2018 izvedla skupno 300 preventivnih aktivnosti v romski skupnosti.

^{xix} V sofinanciranih programih aktivnosti organizacij romske skupnosti se izvajajo številne dejavnosti: delavnice, konference, posveti, ozaveščevalne, izobraževalne in aktivacijske dejavnosti. Izvajajo jih ali same organizacije romske skupnosti (zveze društev) ali pa pri tem sodelujejo z drugimi institucijami in organizacijami. Namen sta aktivacija in spodbujanje vključevanja Romov v družbo, njihovo opolnomočenje, izboljšanje njihovega položaja ter odpravljanje nestrpnosti med večinskim in manjšinskim prebivalstvom, še posebno v lokalnih okoljih. Z dodeljevanjem sredstev krovni in drugim romskim organizacijam in združenjem se podpira krepitev zmogljivosti romske civilne družbe. Postopki njenega vključevanja v načrtovanje, izvajanje in spremljanje akcijskih načrtov in ukrepov so zagotovljeni v zakonskih določilih (Zakon o romski skupnosti) in v praksi, ko pristojna ministrstva in lokalne samoupravne skupnosti obravnavajo vprašanja, povezana s pripadniki romske skupnosti. Romska skupnost je bila vključena tudi v postopek priprave NPUR 2017–2021. Njeni predstavniki so sodelovali pri številnih delovnih pogovorih s pristojnimi ministrstvi, k posredovanju predlogov pa sta bili med javno razpravo povabljeni romska skupnost in tudi širša civilna družba.

^{xx} Institut romskih pomočnikov smo predstavili tudi v vmesnem poročilu (priporočila št. 25 in 84).

^{xxi} Slovenija od leta 2011 izvaja registrski podpis prebivalstva na podlagi Uredbe (ES) št. 763/2008 o popisih prebivalstva in stanovanj. Podatki o narodni pripadnosti niso vključeni v administrativne podatkovne zbirke. V

Srednjeročnem programu statističnih raziskovanj za obdobje 2018–2022 ni predvideno raziskovanje, v katerem bi na individualni ravni zbirali podatke o narodni pripadnosti. Menimo, da smo z s tem uresničili tudi priporočilo št. 157, ki ga je Slovenija vzela na znanje.

^{xxii} Podrobne informacije o zakonodajnih ukrepih, ki so omogočili odpravo in povračilo škode, storjene z izbrisom, smo navedli v prejšnjih nacionalnih poročilih in tudi v zadnjem prostovoljnem vmesnem poročilu (priporočilo št. 66).

^{xxiii} Odločba Ustavnega sodišča Republike Slovenije št. U-I-80/16-36, U-I-166/16-28, U-I-173/16-33 z dne 15. 3. 2018 (Uradni list RS, št. 24/18).

^{xxiv} Vlada nadaljuje prizadevanja, predstavljena v prostovoljnem vmesnem poročilu (priporočila št. 145–148).

^{xxv} Več informacij o Resoluciji o nacionalnem programu enakih možnosti žensk in moških je že vključenih tudi v prostovoljno vmesno poročilo (priporočili št. 23 in 59).

^{xxvi} Več informacij o veljavnih ukrepih smo predstavili tudi v vmesnem poročilu (priporočilo št. 105).

^{xxvii} Sprejetje Družinskega zakonika, ki smo ga predstavili tudi v vmesnem poročilu (priporočili št. 20 in 131), prispeva tudi k uresnitvi priporočil št. 19 in 27, ki ju je Slovenija vzela na znanje.

^{xxviii} Informacija o Zakonu o preprečevanju nasilja v družini je vključena tudi v prostovoljno vmesno poročilo (priporočili št. 104 in 105). Menimo, da je z njegovim sprejetjem in uveljavitvijo uresničeno tudi priporočilo št. 41, ki ga je Slovenija vzela na znanje.

^{xxix} Informacija o pravni ureditvi in o nekaterih preteklih projektih za preprečevanje nasilja v šolskem okolju je vključena v prostovoljno vmesno poročilo (priporočilo št. 113).

^{xxx} Informacije o preteklih dejavnostih so vključene v prostovoljno vmesno poročilo (priporočilo št. 125).

^{xxxi} Ukrepi za preprečevanje trgovine z ljudmi in za pomoč žrtvam so predstavljeni tudi v prostovoljnem vmesnem poročilu (priporočila št. 120, 122–124).

^{xxxii} Dejavnosti izobraževanja in usposabljanja smo predstavili tudi v vmesnem poročilu (priporočilo št. 119).

^{xxxiii} Pretekle dejavnosti mednarodnega sodelovanja so predstavljene tudi v prostovoljnem vmesnem poročilu (priporočilo št. 121).

^{xxxiv} V skladu z dosedanjimi trendi bo v Sloveniji že leta 2030 več kot 25 % prebivalcev starejših od 65 let.